Puolustusvaliokunta
Eduskunta

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 5860 440 F: 09 5860 4460
E: amnesty@amnesty.fi W: www.amnesty.fi

18.2.2026

AI FI 8/2026

Arvoisat kansanedustajat

Amnesty International on maailmanlaajuinen liike, jolla on yli 10 miljoonaa jäsentä ja tukijaa, jotka kampanjoivat ihmisoikeuksia kunnioittavan maailman puolesta.

Amnesty Internationalin Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisaloitteesta puolustushankintojen sääntelystä (KAA 4/20235 vp).

Kannatamme aloitteen hyväksymistä, sillä varauksella, että tulevassa lainsäädännössä siinä kartoitetut kriteerit ja hyvät käytännöt määritellään vielä tarkemmin ja varmistetaan, että kynnys kaupan estämiseen vaatii erittäin vakavan rikoksen tai loukkauksen.

Amnesty International on ollut keskeisesti mukana vaikuttamassa niin kansainvälisen Asekauppasopimuksen kuin EU:n asekauppaa koskevan yhteisen kannan syntymiseen. Perinteisesti järjestö on keskittynyt vain ja ainoastaan aseiden myyntiin, ja vaatinut myynnin lopettamista, mikäli on voitu todistaa, että myydyt aseet ovat johtaneet sotarikoksiin tai vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Aseiden ostoon meillä ei ole ollut kantaa.

Israelin Gazassa suorittama kansanmurha ja jo vuosikymmeniä jatkunut laiton palestiinalaisaseiden miehitys ja siihen liittyvät vakavat ihmisoikeusloukkaukset, ovat kuitenkin saaneet meidät modifioimaan omia kantojamme, erityisesti mitä tulee Israelia aseistaviin yrityksiin. Nyt vaadimme poikkeuksellisesti myös aseiden ostokieltoa Israelia aseistavilta yrityksiltä.

Vaikka tämä kantamme toistaiseksi koskee vain näitä yrityksiä, on todennäköistä, että se voi jatkossa koskea asekauppaa myös muista maista, mikäli rikokset ja loukkaukset ovat yhtä vakavia.

Asevalmistajien rooli kansanmurhassa

Tällä hetkellä Suomi tekee merkittäviä aseostoja kahdelta yritykseltä, jotka ovat keskeisesti olleet mukana mahdollistamassa Israelin Gazassa suorittamaa kansamurhaa. Viittaan puolustusvoimien asehankintoihin Rafael Advanced Defense Systemsiltä ja Lockheed Martinilta. Molempien yritysten tuotteita on keskeisesti käytetty Israelin asevoimien toimesta rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksiin palestiinalaisia vastaan sekä kansanmurhassa, johon Israel syyllistyy Gazassa.

Kaikkien valtioiden ja muiden toimijoiden tulee tehdä kaikkensa kansanmurhan lopettamiseksi, ei vain puheen tasolla vaan myös teoilla. Yksi tärkeä osa tätä on puuttuminen Israelia aseistavien yritysten toimintaan. Syyskuussa 2025 Amnesty julkaisi siksi raportin eri yritysten osallisuudesta Israelin suorittamaan kansamurhaan Gazassa (liitteenä).

Lockheed Martin toimittaa ja huoltaa F-16- ja kasvavaa F-35 -taisteluhävittäjien laivuetta - Israelin ilmavoimien selkärankaa, jota on käytetty laajasti miehitetyn Gazan alueen pommituksissa. Yhtiö on sanonut julkisesti, että se "on ylpeä merkittävästä roolistaan, jonka se on täyttänyt Israelin valtion turvallisuudessa", viitaten Israelin aseteollisuuteen tehtyihin investointeihin, joiden arvo on kuusi miljardia dollaria.

Rafael Advanced Defense Systems, Israelin valtion omistama yhtiö, valmistaa ja toimittaa ammusten ohjauspaketteja, valvontajärjestelmiä, rajavalvontateknologioita, autonomisia partioautoja, miehittämättömiä ilma-aluksia sekä muita sotilas-/turvallisuustuotteita ja -palveluja Israelin armeijalle. Rafael on todennut, että se "on omistautunut Israelin valtion turvallisuudelle ja näkee itsensä Israelin asevoimien strategisena kumppanina. Yhtiö pyrkii parantamaan Israelin sotilaallista ja turvallisuusylivoimaisuutta alueella ja samalla vahvistamaan asevoimien pelotevaikutusta ja päättäväisyyttä. Rafaelin tuottamia laitteistoja ja palveluita on käytetty laajasti Gazan kansanmurhassa ja koko miehitetyllä Länsirannalla.

Jos Rafael ja Lockheed Martin jatkavat sellaisten aseiden toimittamista, jotka auttavat laittoman miehityksen ylläpidossa tai joita käytetään muiden ihmisoikeuksien tai kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavien loukkausten tekemiseen tai helpottamiseen, Amnesty International katsoo, että yritykset myötävaikuttavat tällaisten rikosten mahdollistamiseen ja ovat siten mahdollisesti oikeudellisesti vastuussa siitä.

Taustaa

Kesäkuussa 2024 YK:n asiantuntijat antoivat julkilausuman, jossa vaadittiin Israelille aseita toimittavia asevalmistajia lopettamaan siirrot, sillä muuten niiden voitaisiin katsoa olevan osallisia ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakaviin loukkauksiin.

Heinäkuussa 2024 Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) neuvoa-antava lausunto Israelin politiikasta ja käytännöistä miehitetyillä palestiinalaisalueilla, mukaan lukien Itä-Jerusalemissa, totesi, että "Israelin jatkuva läsnäolo miehitetyillä palestiinalaisalueilla on laitonta" ja että "Israelilla on velvollisuus lopettaa läsnäolonsa miehitetyillä palestiinalaisalueilla mahdollisimman pian".

Syyskuussa 2024 YK:n yleiskokous vahvisti ICJ:n lausunnon suurella äänten enemmistöllä ja kehotti Israelia vetäytymään miehitetyiltä alueilta vuoden sisällä. Suomi äänesti päätöslauselman puolesta.

Joulukuussa 2024 julkaistussa raportissa "*You Feel Like You Are Subhuman": Israel's Genocide Against Palestinians in Gaza*, Amnesty International totesi, että Israel on syyllistynyt kansanmurhaan palestiinalaisia vastaan miehitetyllä Gazan alueella ja jatkaa sitä yhä.

Raportin mukaan Israel on tietoisesti ja tarkoituksellisesti syyllistynyt kolmeen joukkotuhonnan (kansanmurha) vastaisessa yleissopimuksessa kiellettyyn tekoon:

> a) ryhmän jäsenten tappaminen;
>
> b) vaikean ruumiillisen tai henkisen vamman aiheuttaminen;
>
> c) ryhmän elinehtojen tahallinen huonontaminen tarkoituksella aikaansaada sen fyysillinen hävittäminen joko kokonaan tai osittain;

Lisäksi YK:n riippumaton tutkimuskomissio on vuonna 2025 todennut Israelin syyllistyneen sekä elinehtojen huonontamiseen (yllä mainittu kohta c) että toiseen joukkotuhontasopimuksessa kiellettyyn tekoon:

> d) toimenpiteiden toteuttaminen, joiden tarkoituksena on syntyväisyyden ehkäiseminen ryhmän piirissä.

Mitä Suomen pitäisi tehdä

Lokakuussa 2025 kirjoitin pääministerille, ulkoministerille ja puolustusministerille Suomen asehankinnoista. En ole saanut heiltä minkäänlaista vastausta. Sen keskeiset suositukset olivat seuraavat:

Jotta Suomen hallitus ei omilla toimillaan edesauttaisi kansanmurhaa kehotamme hallitusta:

- Rafael Advanced Defense Systemsin ja Lockheed Martinin osalta Amnesty International kehottaa hallitusta käyttämään vaikutusvaltaansa, jotta nämä yritykset lopettavat aseiden ja turvallisuustuotteiden ja -palvelujen myynnin Israelille
- lopettamaan aseiden ja turvallisuustuotteiden ja -palvelujen ostamisen näiltä yrityksiltä
- estämään näiden yritysten aseiden ja turvallisuustuotteiden ja -palvelujen markkinoimisen, mukaan lukien, mutta ei rajoittuen, kieltämään niitä osallistumasta ase- tai turvallisuuslaitteiden messuille
- kieltämään uusien sopimusten solmimisen näiden yritysten kanssa ja kieltämään niiltä tutkimusapurahoituksen ja osallistumisen puolustus-/turvallisuustuotteisiin ja -palveluihin liittyvään yhteistyöhön.

Näiden toimenpiteiden on pysyttävä voimassa, kunnes Rafael Advanced Defense Systems ja Lockheed Martin pystyvät osoittamaan, että ne eivät edistä Israelin suorittamaa laitonta miehitystä tai sen tekemiä kansainvälisiä rikoksia.

Nyt käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen hyväksyminen voisi jo ennalta estää sellaisten tilanteiden syntymistä, jossa Suomea voidaan syyttää kansanmurhan välillisestä edistämistä. Kannatamme siksi sen hyväksymistä.

Ystävällisin terveisin

Frank Johansson
toiminnanjohtaja
050-3676311
frank.johansson@amnesty.fi